

AZ
A L S Ó - L E N D V A I

ÁLLAMSEGÉLYLYEL FENNTARTOTT

POLGÁRI FIU-ISKOLA

TIZENHATODIK

É R T E S I T Ő I E

AZ

1887—88. ISKOLAI ÉVRŐL

KÖZZÉTESZI :

Dr. BARTHA GYULA

IGAZGATÓ.

ALSÓ-LENDVÁN
NYOMATOTT KARDOS G. KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1888.

TARTALOM.

- I. Az 1887—88. isk. év fontosabb mozzanatai stb.
- II. Az intézet helyi felügyelete s külső vezetése.
- III. A tanító-testület és foglalkozása.
- IV. Az eltanított tananyag s a használt tankönyvek.
- V. Az intézet szerelvényeinek gyarapodása.
- VI. A tanulók érdemsorozata.
- VII. Statisztikai kimutatás a tanulókról.
- VIII. Kimutatás az eltávozott tanulókról.
- IX. Jótékonyosság.
- X. Segélyezetttek és jutalmazottak.
- XI. Szükséges tudnivalók.

I.

Az 1887—88. iskolai év fontosabb mozzanatai. Az intézet állapota és belső vezetése.

A most végződő iskolai évvel tanintézetünk fennállásának 16-ik éve lép a multak birodalmába. Utját nem jelölik változatos vagy kimagasló események; a külső és belső viszonyok által szigorú határok közé szorított s az elmúlt évek által kivált méderben folyva, a külső helyzetre nézve nem hozott semmi változást. De a belső állapotnak közelről és figyelmes észlelő szemével való vizsgálása mutatni fogja az élő organismus fejlődését, a viszonylagos haladást. Ennek feltüntetésére s a felületesebb szemlélők előtt is nyilvánvalóvá tételére akarunk módot és alkalmat adni a jelen Értesítőben, elfogulatlan kalauzul ajánlkozva a szíves érdeklődőknek, s szemlénket azon reményben kezdve meg, hogy a mult idők álláspontjáról tekintve sikerülni fog megmutatnunk, hogy a lefolyt év is elébb vitte tanintézetünket a fejlődés utján; hogy a haladás — habár nem a kívánt gyorsasággal — de mégis constatálható: »és mégis mozog.«

Az 1887—88. isk. évre a beiratások aug. 31-től szept. 3-ig tartattak meg, a szept. 2- és 3-ra kitűzött javító vizsgákat azonban a rajztanár távolléte miatt nem végezhetvén el, 6-ára halasztottuk. A beiratások eredménye ez:

Az I. osztályba beiratott 18 tanuló. Ezek közül 1 ismétlő; 1 az elemi isk. VI-ik, 5 az V-ik, 11 pedig a IV-ik osztályából hozott bizonyítvány alapján vétetett föl.

A II. osztályba beiratott 15 tanuló; közülök 2 javító vizsga, 2 a gymnasium I. osztályában nyert bizonyítványa alapján vétetett föl, 11 pedig az I. osztályból akadály nélkül lépett föl.

A III. osztályba beiratott 17 tanuló; közülök 1 ismétlő; 6 javító vizsga alapján a II. osztályból, 10 pedig ugyanebből akadály nélkül lépett föl.

A IV. osztályba beirt 7 tanuló közül 1 javító vizsga alapján, 6 a III. osztályból akadály nélkül vétetett föl.

Összesen felvétetett tehát a 4 osztályba 57 tanuló, azaz épp annyi mint tavaly.

A beirt tanulók viszonyait minden oldalról feltüntető statisztikai táblázatot hátrább közölvén, itt csak azt kell megjegyeznünk, hogy az idén az iskolába először beirt tanulók közül csupán 6 jött a vidékről. A mult évekhöz képest feltűnő ezen viszsamaradás okát a vidéket ért elemi csapások által még súlyosított nyomasztó gazdasági állapotokban véljük feltalálni.

Az iskolai év ünnepélyes megnyitása szept. 6-án ment végbe, melyet megelőzőleg, a tanuló ifjúság és a tantestület részt vett a róm. kath. templomban tartott istentiszteleten. E nap további része egyéb előkészületekre fordítatvan, a tanítást szept. 7-én kezdtük meg egy ideiglenes órarend szerint s folytattuk egész 19-ig, a mikor az órarendet véglegesen megállapíthattuk. Az órarend végleges megállapítását az késleltette, mivel a kir. tanfelügyelő ur 1909. számú rendelete az »Egészség- és életmentés« tanítását kötelezővé tevén, ezen tantárgy tanítása iránt az iskolaszék első ülésén tett intézkedés nem volt foganatosítható, miután Dr. Király Mór járási orvos ur ezen tantárgy tanítása iránt tett ajánlatát visszavonta. Ennek folytán be kellett várni a kir. tanfelügyelő ur újabb, 2143. számú rendeletét, melylyel az Egészségtan rendes tantárgyként és heti 2 órában a II. oszt. természetrajzi tananyagához kapcsolatván, mint ennek kiegészítő része a természetrajz szaktanárára bízott.

Az ekként végleg megállapított heti órarend szerint folyt a tanítás zavartalanul az év végeig. Irány- és mérvadóink volt az érvényben álló ministeri tanterv. Az ebben előirt tantárgyak mellett azonban — a régi gyakorlat szerint — az I. és II. osztálynak a németnyelv is tanított, de a II. osztálynak, az egészség-tan felvétele miatt, eddigi 2 órája 1-re szállított le. A latinnyelvet az iskolaszék megbízásából és beleegyezése folytán a helybeli róm. kath. segédlelkész urak tanították az iskolán kívül az erre jelentkezett 5 növendéknek.

A tanító-testületben személyváltozás csak abban történt, hogy Kassai Nándor rendes rajztanár a mult tanévben élvezett szabadságáról visszatérván, helyettesét, Szupits József urat fölvaltotta.

Az intézet vezetése és rendtartása az érvényben levő ministeri »Utasítás« szerint gyakoroltatott, s az ebben kiszabott hatáskörébe tartozó ügyeket a tantestület havonként rendszeren megtartott tanácskozmányain intézte el. Tartottunk ez évben 11 rendszeres havi és 3 osztályozó értekezletet.

A tanórák látogatása a növendékek részéről általában kifo-

gástslan pontossággal folyt egész éven át s az igazolatlan mulasztások száma aránylag igen kevés.

Az iskola egészségügye -- hála a Gondviselésnek -- mind végig kedvező volt. Járványos vagy más nagyobb és tartósabb betegségi esetek nem fordultak elő, rövid lefolyású és könnyebb betegségek azonban elég gyakoriak voltak. A növendékeknek minden kinálkozó alkalommal adtunk utasításokat egészségük megóvására s az egészségtan tanítója rajta volt, hogy oktatásainak gyakorlati eredményei legyenek. Mint a testi erő, ügyesség és egészséges testedzés ha ha*ós előmozdítóját, a rendszeres korcsolyázást nemcsak megengedtük növendékeinknek, hanem támogattuk is egy tanulói korcsolya-egylet alakítására irányuló törekvéseiket, melyet -- habár tökéletlen és kezdetleges szervezettel is -- létrehoztak. Az ideiglenes egylet pénztári maradványát (5 frt 51 krt) egy korcsolya-egyleti alapra a takarékpénztárban helyeztük el. A tanári kar tagjai közül betegség miatt hosszabb ideig (12 napig) csak az igazgatót kellett helyettesíteni.

A vallás és erkölcsi érzület ápolására és fejlesztésére minden kitelhető hiven megtettünk. A róm. kath. tanulók vasár- és ünnepnapokon tanáraik sorszerinti felügyelete alatt résztvettek a reggeli istentiszteleten s vallási szertartásaikat (gyónás, áldozás) karácsonykor és husvétkor rendszeren megtartották s a jan. 18-án meg decz. 14-én tartott Szentség-imádáskor hitoktatójuk vezetése alatt végezték az ajtatosságokat. A mózesvallásuakra való tekintettel szombaton d. e. csak 10 óráig volt tanítás. A hitoktatók a tantestület értekezleteire meghivattak.

A tanulók erkölcsi magaviselete s fegyelmi állapotában -- a múlt évekhez képest -- örvendetes javulás észlelhető. A tanév első időszakában fordult elő ugyan egy súlyosabb beszámítás alá eső erkölcsi vétség; de mivel ezt egy I. osztályos kis gyermek követte el, ezen amugy is elszigetelten álló egy esetnek fontosságát nem tulajdoníthatunk. A fegyelmi állapot örvendetes javulására mutat az, hogy szigorubb büntetésekhez csak alig párszor kellett nyulnunk makacs engedetlenség és komolyabb csinnyett miatt. Ezzel azonban nem azt akarjuk mondani, hogy növendékeink közt rossz és vásott magaviseletük is ne volnának, mert sajnos, de vannak. Hanem ezek -- a többség dicséretére -- rossz példájukkal társaikat nem ragályozhatták meg. Vajha a most constatatált állapot ne csak esetleg, hanem egy állandó, évről-évre fokozódó javulás kezdete lenne!

A növendékek szorgalmát és előmenetelét részletesen mutatják a hátrább következő érdemsorozatok. Azonban, az általános állapot illusztrálása végett nem hallgathatjuk el e helyen is ismételni régi panaszaikat: hogy növendékeink közt aránylag igen kevés

a valóban szorgalmasok, komolyan törekvők, szóval az igazi »tanulók« száma; de annál több köztük a hanyag, a könnyelmű és kötelességeit számba sem vevő. Szomoru vizsgáztatásunk lehet e tekintetben, hogy ez a szellemi körtünet nemcsak localis jelenség, hanem — úgy látszik — országos baj. Az erős kötelesség-érzet, az önkéntes szabad cselekvésnek ez az igazi rugója, nemcsak a gyermekek, hanem a felnőttek osztályában is innen-túl oly ritka tünetény lesz, melyet mint valami ősi divatu viseletet többen szánakozólag megmosolyognak, mint utánoznak. Ezért a kötelességérzet fölkelte, ápolása és fejlesztése a gyermeki lélekben, kiva'ó gondját kell hogy képezze szülőknek és iskoláknak. Hogy tantestületünket e tekintetben szemrehányás illeti-e, arra megfelelnek az előmenetelt felürtető rovatok, melyek szerint a csekély szorgalom mellett is az általános előmenetel jó.

Az orsz. tantervben előirt tananyag java részét feldolgoztuk. Leghiányosabban sikerült ez az I. osztályban, melyben a növényedékek értelmi fejletlensége s tárgyi ismereteik fogyatékosága a tanterv színvonalára helyezkedést eddig nem tapasztalt mérvben nehezítette. Ezért jövőre indítatva vagyunk az elemi iskolák bizonyítványait óvatosabban fogadni s a kétes hitelűek tulajdonosait felvételi vizsgálattal megrostálni. A tornatanításnál még mindig fennáll a régi baj: az, hogy nincs téli tornatermünk s e miatt téli évszakban a tornatanítás a IV. osztály szűk tantermében elhelyezett korláton való gyakorlatokból állt.

Az iskolaszék részéről hivatalos kiküldetésben látogatásukkal szerencséltezték ez évben: Balogh Árpád, Brenner György, Bello sics Janos, Pollak Lázár és Ráth János iskolaszéki tag urak, kik az iskolaszék ülésén látogatásuk eredményeiről meglelégedéssel referáltak.

Ó Felsége a király legmagasabb nevenapját az intézet megünnepelte. Gönczy Pál közoktatási államtitkár urnak Budapesten május 6-án tartott jubileuma alkalmából tantestületünk táviratilag fejezte ki üdv- és szerencsekívánatait.

A társadalom érdekltsége iskolánk iránt az idén is leginkább a jótékonyág gyakorlásában nyilvánult. A szegénysorsu tanulók segélyezésére s a szorgalomban és előmenetelben künök megjutalmazására tett szives adományokról hátrább részletesen megemlékezvén, itt csak két kimagasló patronusunknak ohajtjuk léróni a halás elism rés méltán és sokszorosan megérdemelt adóját. Ezek egyike a helybeli takarékpénztár igazgatósága, mely a mult 1887. évi tiszta nyeresémből az iskolai tápiatézet alapjára 100 frtot, tanszerekre pedig külön 60 frtot adományozott. A közműveltség előmozdítása érdekében tett ezen nagylelkű adomány azonban nem egyedül, hanem 13-ik kelyen áll a takarékpénztár

által iskolánknak juttatott, közel 800 frtra menő adományok sorában, s évről-évre ismétlődve, mintegy állandó segélyforrást nyit a község anyagi tehetetlensége miatt félárvaságra jutott fiatal intézetünknek. Annál elismerésre méltóbb, s annál áldásosabb, mert a jelenlegi országos és helyi súlyos pénzügyi viszonyok között bizony nyomoruságos állapotokkal kellene küzdeni e vidék egyetlen felsőbb fokú iskolájának, ha ezt nemeskeblű jöltevők gyámságukba nem fogadnák. Hasonló köszönet és hálás elismerés illeti iskolánk másik patronusát, Tek. Lenck Ödön hercegi urad. főbérő urat, a ki már évek óta azáltal érezteti nemeskeblűségét, hogy iskolánk szükségletére a tüzfát ingyen szolgáltatja. Az ily szépen nyilvánuló áldozatkész érdeklődésnek köszönheti tanintézetünk, hogy daczára az ország és vidékünk köztudomású válságos gazdasági helyzetének, a nehéz idők járását nemcsak hogy meg nem snylette, sőt meg sem érezte: felszerelése szépen gyarapodtak, a tanítás céljaira szolgáló eszközök mennyiségben és minőségben eléggé megfelelnek a fokozottabb igényeknek is, s ezek mellett jelentékeny számú szegény tanulóinkat is ingyen látjuk el a szükséges tankönyvekkel és rajzszerekkel. Mindezen jelenségek míg egyfelől a haladást constatálják, másfelől bizalom keltek a jövőre is. Vajha sikerülne még megtörni a vidék részéről oly sajnos tapasztalható merev részvétlenséget is; azon vidékét, melynek kulturális előhaladása volt főcélja tanintézetünk létesítésének, s a mely — daczára hogy máris sokat köszönhet ennek — mégis oly kevésbé igyekszik kihasználni a készen kínálkozó kedvező alkalmat gyermekei felsőbb iskoláztatására s ezzel saját szellemi és anyagi előhaladására! De reméljük jobbat a jövőtől, mely a lassan terjedő felvilágosodással bizton megöngja érlelni az eszmét: hogy a műveltség áldás, de a melyért nem elég a meglettt koruaknak imádkozni, hanem már a gyermekkorban is észszel, szívvvel és lélekkel dolgozni kell az iskolában gazdagnak és szegénynek egyaránt; különben a létért való erős küzdelemben az anyagi és erkölcsi bukás, a földi kárhozat vár rájuk.

A tanévet bezáró vizsgák június 18-tól 23-ig tartattak meg a szokott módon, június 24-én pedig reggeli hálaadó istentisztelet után a tanév ünnepélyesen bezáratott s a jutalmak és bizonyítványok kiosztattak.

II.

Az intézet helyi felügyelete s külső vezetése.

Iskolánkra, ennek községi jellegéből kifolyólag, a közvetlen helyi felügyelet a polgári községi iskolaszék gyakorolja a miniszteri »*Utasítás*«-ban megszabott hatáskörön belül. A lefolyt tanév alatt az iskolaszékben személyváltozás nem történt.

ISKOLASZÉK.

Elnök: K. Hajós Mihály, ügyvéd.

Tagok:

1. Balogh Arpád, birtokos.
2. Dr. Bartha Gyula, a tantestület képviselője, jegyző.
3. Bellosics János, birtokos, pénztárnok.
4. Brenner György, birtokos, gondnok.
5. Dirnbeck Ferencz, róm. kath. esperes-plébános.
6. Dr. Király Mór, járási orvos.
7. Laubhaimer Oszkár, kir. közjegyző.
8. Pollák Lázár, kereskedő.
9. Poppel Ferencz, nyug. adótiszt, volt városbíró.
10. Ráth János, birtokos.
11. Schacherlsz Mózes, kerületi rabbi.
12. Tomka György, kereskedő, alelnök.

Az iskolaszék e tanévben 10 rendes és 1 rendkívüli ülést tartott. Intézkedései közül kiemeljük a következőket:

a) Elintézte a tanulók részéről tandíj-elengedések, tankönyvekkel s rajzszerekkel való segélyezések tárgyában benyújtott folyamodványokat; megállapította a tantárgyak és heti órák beosztását a tanító-személyzet tagjai között; intézkedett a latin nyelv magánoktatása tárgyában s az iskola látogatására havonként küldötte egyes tagjait.

b) A tantestület kérelmére a takarékpénztár múlt tanévi 150 frtos adományából 110 frtot utalványozott ki tanszerek és butorok beszerzésére.

c) Intézkedett az iskolaszéki számadások szabályszerű összeállítására iránt, mi végből a községi előljárást az iskola részére

a közs. pénztárból közvetlenül eszközölt kiadási tételek átszolgáltatása tárgyában hivatalosan megkereste.

d) A szorgalomban, előmenetelben és magaviseletben kitűnő tanulók megjutalmazása céljából gyűjteményt bocsátott ki, s egy szegénysorsú tanuló számára a közönség körében élelmezésről gondoskodott.

e) Vezette az iskola oeconomiaját s a kir. tanfelügyelőség által jóváhagyott jegyzőkönyvi határozatokat végrehajtotta.

Ez a vázlatos képe az iskolaszék ez évi tevékenységének, mely habár a jelenlegi viszonyok között nem irányulhatott nagyobb szabású tervek kivételére, mindazáltal az adott körülmények által megengedett minden szükséges dologra kiterjeszkedett, a mi által az iskola érdekeit előmozdithatta.

III.

A tanító-testület és foglalkozása.

Sorszám	A tanító neve, állása és képesítése	A tanított tárgyak	A tanított osztályok	Helyi óráinak sz.	Tanítói munkájese éveinek száma	Jegyzet
1	Dr. Bartha Gyula, igazgató, középiskolára képesített tanár.	Számтан Mértан	II—IV II—II.	14	13	Bölcsészettudor, unit. egyh. tanácsos, polg. iskolaszéki jegyző.
2	Iványi Andor, polgári iskolára képesített rendes tanár.	Számтан Mértан Természettан Földrajz Természettан Egészségтан	I. IV. I—III. II	19	27	A IV. oszt. főnöke, a term. tud. szertárak öre, róm. kath. iskolaszéki tag és községi képviselő.
3	Kóposztás Fer., polg. iskolára képesített rendes tanár. s okl. tornatanító.	Magyar nyelv Német nyelv Történelem Tornászат	I. II. I IV. IV I—IV.	18 2	14	Az I. oszt. főnöke, a könyvtárak és tornaszertár öre, a járásköri tanító-testület elnöke.
4	Kassai Nándor, polg. és középisk. képesített r. tanár	Szabadkézi rajz Mértанi rajz Szépirás	I—IV. I—IV III.	20	5	A II. osztály főnöke, a rajzszerár öre.
5	Murkovics János, elemi isk. képesített segéd-tanító.	Német nyelv Szépirás Ének	II—III I—II. I—IV	8	35	Helybeli róm. kath. kántor-tanító.
6	Pataky Kálmán, polg. isk. képesített segéd-tanár.	Magyar nyelv Földrajz Történelem	III.-IV I—III. III.	15	8	A III. oszt. főnöke, a földrajzi szerár öre, tan. értekezletek jegyzője.
7	Gál István, róm. kath. hitoktató	Hit- és erköles-tан	I—IV.	2	2	Helyb. róm. kath. segéd-lelkész.
8	Schacherlsz M., izr. hitoktató.	Hit- és erköles-tан	I—IV.	2	16	Kerületi rabbi.

Iskolaszolga : Simon János, kiszolgált közkatona.

IV.

Az eltanított tananyag vázlata s a használt tankönyvek.*1. Hit- és erkölcsstan.*

a) A r ó m. k a t n. t a n u l ó k n á l.

I. II. osztály. Az egi közép kátéból a II. rész: A bűnről általában s annak különféle nemeiről. Az erényről és keresztény tökéletességről. A malaszt eszközeiről, vagyis a hét szentségről. — Harsányi J. Szertartástanából a II. rész: A szentségek kiszolgáltatásának szertartásairól. A különféle egyházi szentelésekről és megáldásokról. Hetenként 1 óra.

III. IV. osztály. Róder A. »Bibliai történetek nagyobb gyermekek számára« cz. tankönyvéből az ó-szövetség. — Szertartástan, mint az I. II. osztályban. Hetenként 1 óra.

b) A m ó z e s v a l l á s u t a n u l ó k n á l.

I. osztály. Bibliai történelem: Saul királytól Achab királyig. — A hittanból: Isten tulajdonságai.

II. osztály. Bibliai történelem: A birodalom széteszslásától a zsidók perzsa uralom alá jutásáig — A hittanból: Az erkölcsi kötelességek.

III. osztály. Bibliai történelem: A babyloniai fogságtól a bibliai kor végeig. — A hittanból: A szertartások.

IV. osztály. Bibliai történelem: A Makkabeusi szabadságharcztól a jelenkorig. — A hittanból: A szertartások.

Tankönyv mind a 4 osztályban: Dr. Zsengeri Hittani hármaskönyve II. kötet. Hetenkint 1—1 óra.

2. Magyar nyelv és irodalom.

I. osztály. Hetenként 5 óra. Az értelmes olvasás gyakoroltatása, a tartalom megértéséhez szükséges magyarázatokkal; szabadon való elbeszéltetésük; néhány kötött irányú mű beemléztetése.

A gondolatok kifejezésére használható mondatok ismertetése; a pusztá és bővített mondat használata. A beszédrészek ismertetése; s ezzel kapcsolatban az alaktan, főszlyt fektetve a szók helyes kiírására. Azon ragok csoportosítása után, miket a mondatrészekül használható szavak fölvehetnek, az igék, főnevek s

melléknevek képzői lettek ismertetve. A tanultak állandósításául elemeztetések s fogalmazások szolgáltak. K. k. Dr. Szinyei J. magyar nyelvtan I. r. Lehr A. Riedl Fr. magyar olv. I. r.

II. osztály. Hetenként 5 óra. Az első osztályban tanultak kiegészítéséül a határozók részletes tárgyalása. Az összetett mondat használatának ismertetése után a független s függő viszonyban levő összetett mondat s kötőszavak tüzetes tárgyalása. A többszörösen összetett mondat ismertetése. Begyakorlásul részint tartalmilag kellően megmagyarázott darabok elemeztetése, részint fogalmazások szolgáltak. K. k. Szinyei J. magyar nyelvtan II. r. Lehr A. Riedl Fr. magy. olv. II. r.

III. osztály. A rendszeres magyar nyelvtan tüzetes tárgyalása után a hangsúlyos verselés ismertetése. Néhány költemény tartalmi magyarázata s azok beemléztetése. Írásbeli gyakorlatok készítése. K. k. Szinyei J. Rendszeres magyarnyelvtan. Hetenként 4 óra.

IV. osztály. Az írásmű keletkezése. Leíró, elbeszélő és oktatónemű írásművek, Az anyaggyűjtés és anyagrendezés. Az írásművek szerkesztésmódja. Az egyszerű és képes előadási mód lélei. Az időmértékes verselés. Továbbá Toldy olvastatása a szükséges magyarázatokkal. Írásbeli gyakorlatok készítése. K. k. Udvarhelyi Gy. Magyar írásmód. Hetenként 3 óra.

3. Német nyelv.

I. osztály. Hetenként 2 óra. A betűk ismertetése s kiejtésük után az írás és olvasás gyakoroltatása. Az egyszerű mondatalkotásához szükséges szótanulás az idetartozó alaktani szabályokkal. Begyakorlásul szó- és írásbeli fordítások. K. k. Graf J. Német nyelvtan I. r.

II. osztály. Az I. osztályban feldolgozott tananyag alapján az ejtegetések ismétlése. A névelőnév ragozása és fokozata. Határozó. A segédigék alkalmazása. Az igék cselekvő és szenvedő alakban. A számszó. Az egyenes és fordított szórend. Szó- és írásbeli fordítás magyarból németre és viszont. K. k. Graf J. Német nyelvtan. I. r. Hetenként 1 óra.

III. osztály. A II. osztályban eltanultak kibővítése és folytatása. A névmások. A segéd- és rendes igéknek teljes hajtogatása. A visszaható-, személytelen- és rendhagyó igék hajtogatása és begyakorlása. Szó- és írásbeli fordítások magyarból németre és viszont. K. k. Graf J. Német nyelvtan. I. r. Hetenként 3 óra.

IV. osztály. Összetett szerkezetű mondatok alkotásához szükséges elméleti szabályok, tekintettel a szórend helyes alkalmazására. Szótanulás s fordítás. K. k. Graf J. Német nyelvtan. II. r. Hetenként 3 óra.

4. Mennyiségtan.

I. osztály. a) **S z á m t a n.** A tizes rendszer. A négy alapművelet egész és tizedes számokkal. A számok oszthatósága. Legkisebb közös többszörös. A közönséges törtszámok négy alapművelete. A törtszámok kölcsönös átváltoztatása. Összevonások és szétbontások. Időszámítási feladatok megoldása. Példatárul: Barbierik T. Számтан. I. r. Hetenként 3 óra.

b) **M é r t a n.** Az egyenes vonal s ennek helyzetei a térben és rajzlapon. Távolságok összehasonlítása s a 4 alapművelet távolságokkal; távolságok mérése. A körvonal. — Körök és ívek összehasonlítása; a négy alapművelet körivekkel; ivmérték. A szögek és ezek mérése. Egyes vonalak kölcsönös helyzete a rajzlapon. Szögpárok: mellék-, csucs-, megfelelő-, váltó- és társszögek. Az idomokról általában; szimmetria. A háromszögek alaptörvényei és nemei. A négyszög és nemei. A sokszögek általában. Az idomok egybevágósága és hasonlósága, különös tekintettel a háromszögre. A területmértékek ismertetése s az egyenes vonalú síkidomok területszámítása, a közéletből vett gyakorló példákkal. Tankönyv: Suppan V. Rajzoló geometria. Hetenként 2 órán.

II. osztály. a) **S z á m t a n.** Számolási előnyök és rövidítések. Rövidített sokszorozás és osztás. Az arányosság fogalma s a kettős tétel. — Az arányok és aránylatok s ezek alkalmazása az egyszerű hármasszabályra és százalékszámításokra. Tankönyv: Barbierik T. Számтан II. r. Hetenként 3 órán.

b) **M é r t a n.** A kocka szemléltetése és rajzolásából kiindulva: a pont, a vonal és sík a térben. Hasábok, hengerek, gúla, kupok. A szabályos testek és a gömb. A testek szimmetriája, egybevágósága, hasonlósága, egyenlősége. A testek köbtartalma és felszíne, idevonatkozó gyakorlati számításokkal. Testminták készítése lemezpapírból. Tankönyv: mint az I. osztályban. Hetenként 2 órán.

III. osztály. a) **S z á m t a n.** Összetett arányok és aránylatok. Összetett hármasszabály egyszerű következtetésekkel s az összetett aránylatokkal. Egyszerű kamatszámítás. Közép határidő számítás. Egyszerű és összetett arányos osztás (társasági szabály.) Elegyítési számolás. Láncszabály. Tankönyv: Barbierik T. Számтан III. r. Hetenként 2 órán.

b) **M é r t a n.** Egyenesvonalú síkidomok adott arányban kisebbitett másolása s ennek alapján főképp a háromszögek congruentiája és hasonlósága, A középponti és a tengely szimmetria alaptételei. A síkidomok szerkesztése meglevő adatok alapján. Az idomok átalakítása és osztása egyenlő meg arányos részekre.

A körtan kibővítése. Tankönyv: Dr. Császár K. Szerkesztő Plametria. Hetenként 2 órán.

IV. osztály. a) S z á m t a n. Az arany és ezüst sulymértékei, finomsága és értékszámítása. A hazai és ránk nézve fontosabb külföldi államok valutája és vert pénzei ismertetése az idevonatkozó számításokkal. A helyi és idegen váltók leszámolóása. Fizetés küldött és intézett váltóval (rimessa és tratta.) Váltó kémlés. — Az algebrából: a 6 alapművelet és az első foku egy ismeretlenű egyenletek. Tankönyv: Barbierik T. Számtan IV. r. Hetenként 3 órán.

b) M é r t a n. A tér felmérése és területének kiszámítása. A testek felületének és térfogatának kiszámítása, különös tekintettel a hatványozás és gyökérvonás alkalmazására. K. k. Roller Geometria. Hetenként 1 óra.

5. Természettudományi tárgyak.

a) T e r m é s z e t r a j z.

I. osztály. Az őszi és tavaszi hónapokban növénytan (virágos növények és gombák); a téli hónapokban ásványtan (nehány kőzettel) természetes példányokon szemléltetve. K. k. Kriesch Természetrájz elemei (növénytan.) Dr. Szabó Ásványtan kezdők számára. Hetenként 3 óra.

II. osztály. Állattan — jobbra természetes példányokon — szemléltetve. K. k. Kriesch Természetrájz elemei (állattan). Hetenként 3 óra.

III. osztály. Ásvány-kőzettan és geologia; tavasszal növénytan (általános rész, virágosak meghatározása, virágtalanok ismertetése.) K. k. Szécskay Ásványok természetrajza. Növénytan mint az I. osztályban. Hetenként 3 óra.

b) E g é s z s é g- é s é l e t m e n t é s t a n.

II. osztály. A levegő, lakás, ruházat, tisztaság, táplálék, munka, szokások, foglalkozási módok befolyása az egészségre. A betegekkel való bánásmód s a röktoni balesetekben való első segélynyújtás módja. Közegészségügyi fontosabb szabályok tekintettel a gyakoribb járványos betegségekre. K. k. Dr. Széll L. Életmentés és Egészségtan polg. isk. számára. Hetenként 1 óra.

c) T e r m é s z e t t a n.

IV. osztály. Az erők. A testek egyensulya és mozgása. K. k. Antolik K. Kisérleti természettan. Hetenként 3 óra.

6. Földrajz és statisztika.

I. *osztály.* Magyarország részletes ismertetése összeköttetésben a statisztikával. Magyarország függőleges tagozata és vizrajza. Az egyes vidékek természeti viszonyai, néprajza tekintettel a lakosok főbb foglalkozásának ismertetésére. Az ország politikai földrajza, éghajlata, terményei, állatai és népei. K. k. Kiss Sándor Magyar-osztrak monarchia összehasonlító földrajza. Hetenként 2 óra.

II. *osztály.* Ausztria ismertetése után Európa egyes államainak vízszintes és függőleges tagozata, azok éghajlata, terményei és műveltségi viszonyai. Európa kedvező partfejlődése, s ennek befolyása a kereskedelem és műveltség előhaladására. Európa nagysága, éghajlata, terményei és népei. K. k. Kozma Gy. Európa és Ázsia. Hetenként 2 óra.

III. *osztály.* Amerika részletes, Ázsia, Afrika és Ausztrália általános ismertetése, azok vízszintes és függőleges tagosulata, éghajlata, terményei, műveltségi állapotai és politikai földrajza. A felfedezések történelmének főbb mozzanatai. K. k. Kozma Gy. Földrajz III. rész. Afrika, Amerika, Ausztrália és a földrajzi felfedezések vázlata. Hetenként 2 óra.

IV. *osztály.* A föld felületének általános ismertetése. A matematikai földrajz elemei. K. k. Dr. Brózik K. Rendszeres természettani földrajz. Hetenként 2 óra.

7. Történelem.

III. *osztály.* A magyarok történetének rövid áttekintése. A vérszerződés, honfoglalás s annak világtörténelmi fontossága. A keresztény vallás fölvétele, s annak jelentősége. Az egyes uralkodó házak története tekintettel a tudomány, műveltség és az alkotmány fejlődésére. A mohácsi vész s annak okai. Erdély különállása s annak jelentősége a vallás és nemzeti szabadság érdekében. A pragmatika sanctió. A nemzet haladása az újabb időben a szellemi és anyagi téren. K. k. Mangold L. A magyarok története. Hetenként 2 óra.

IV. *osztály.* A keleti népek ismertetése után a görögök és rómaiak történelme főbb vonásokban. A kereszténység eredete s terjesztése. A népvándorlás. Mohamed működése. A kereszties háborúk okai s következményei. A pápák s császárok közötti harc. A szükséges térképek használata. K. k. Ladányi G. Világtörténet. Hetenként 3 óra.

8. Művészeti tárgyak.

A) R a j z o l á s.

I. osztály. a) S z a b a d k é z i r a j z. Egyenes és később görbevonalu elemi diszitmények lapminták után, részint színezve, részint pedig tollrajzban kivive. Hetenként 3 óra.

b) M é r t a n i r a j z. A szerkesztő síkmértan elemei. — A rajzeszközök használási módjának megismertetése; a pont és vonal, tekintettel ezek származására, helyzete és egymáshoz viszonyára; merőlegesek és egyenközűek szerkesztési módjai; szögek másolása és alkotása mérték szerint; a szög osztása és csucsba futó egyenesei; három-, négy- és sokszögek adott alkatrészeiből való szerkesztése. — A körbe irt szabályos sokszögek rajzolásai; szabálytalan sokszögek másolási módjai. Hetenként 2 óra.

II. osztály. a) S z a b a d k é z i r a j z. Egyszerűbb, később összetett görbevonalu tollrajzdiszitmények, lapminták után. Hetenként 2 óra.

b) M é r t a n i r a j z. 1. A síkszerkesztő mértan folytatása; csillagidomok, érintési feladatok, a kupmetszetek valamint a kerékények és csigavonalak szerkesztésének különféle módjai. 2. Az ábrázoló mértanból, az orthogonális vetülettan elemei, a tér megismertetése, szemléltetése.*) A pont és vonal vetületei különféle helyzetben. Az egyenes nyompontjai valódi nagyságának valamint hajlásszögeinek meghatározása. — A sík különféle helyzete a térben; különféle térbeli egyenesen keresztül síkokat fektetni; a síkok metszési vonalai s egyenessel való átdőfési pontjainak meghatározása.

III. osztály. a) S z a b a d k é z i r a j z. A renaissance izlés diszitményi elemei, görög és mór-izlésű szalagdiszek, palmették és kehelyalakok rajzolása és színezése (polychrom). Plasztikus renaissance és gótéki:mények lapminták után rajzolása, árnyékolással. A kréta- és szénrajz technikájának megismertetése. Hetenként 2 óra.

b) M é r t a n i r a j z. Vetülettan; a II. osztály tananyagának rövid összefoglalása és ismételése. — Egyenes és ferde hasáb, henger, gúla és kup sík általi metszése és a metszési idomok valódi nagyságának meghatározása. Agömb és az előbb nevezett testek felületén a pont meghatározása. Forgási felületek, éles és lapos menetű csavar. A testek áthatása és hálózatának lefejtése.**)

*) Minden feladat, mielőtt az rajzoltatott volna, a térben a vetülettani készüléken, sodrony- és pléhmintákkal lett szemléltetve

***) Egyes áthatási példákat a növendékek házi feladatképen, kartonból készítették.

IV. *osztály.* a) S z a b a d k é z i r a j z. Magyar diszitményi elemek és szalagékitmények (polychrom); görög palmetta alakzatok, olasz renaissance, niello- és intarsia diszitmények, szinezve; végre mértani testek és alakzatok természet utáni rajzolása a távlattani ismeretek felhasználásával. Hetenkint 3 óra.

b) M é r t a n i r a j z. 1. Árnyszerkeztett. A fénysugár iránya, a pont, vonal, egyenes- és görbevonalu síkidomok, valamint a szögletes és gömbölyü testek és testcsoportozatok ön- és vetett árnyéka; különféle fülkék s tagozott falfelületekre eső árnyék stb. 2) Távlattan. A képsík, alap, közép- és láthatársík, alap, közép- és láthatárvonal, fősugár, szem-, fő- és távpont, enyész- és osztási pont megismertetése és ábrázolása; kísérletekkel és példákkal magyarázva szemléltető távlattani készülékek segítségével. — Különféle helyzetű párhuzamos egyenesek, görbe és egyenes vonalu síkidomok, testek és testcsoportok távlati képének meghatározása áthatási- és távmetszési módszer szerint. A szabad távlattanból könnyebb, az építészet köréből vett feladatok megfejtése; végre távlati-árnyszerkesztés; hasab, oszlopsorok, díszgula stb. távlati képe és árnyéka. Hetenkint 2 óra.

B) S z é p i r á s.

I. és II. *osztály.* Magyar és német folyóírás ütem szerint. Hetenként 1—1 óra.

III. *osztály.* Ronde-írás: a kis és nagybetűk különféle alakjainak megismertetése hatféle nagyságban, Reuleaux módszere szerint. Hetenként 1 óra.

C) É n e k.

I. *osztály.* Énekgyakorlatok az első három hangtól fogva a teljes C-dur scáláig — ide értve a szokottabb ütenynemek, a negyed, fél-, egész- és nyolczad hangjegyeket a szünetjelekkel. Hangjegyírás. Egy- és kétszólamu magyar népdalok éneklése. Hetenként 1 óra.

II. III. IV. *osztály.* A kemény és lágy hangnemek ismertetése az illető énekgyakorlatokkal. A hangközök és hangzatok gyakorlása. Alakító és előadó jelek. Három- és négyszólamu kardalok. Hetenként 1 óra.

9. Testgyakorlat.

Az I. osztályból álló csoport gyakorolta a sorakozást, igazodást, nyitólást, zárkozást, fordulatokat, kanyarodásokat, s rendekbe fejlődést helyben s menésközben.

A II. III. IV. osztályból álló csoport gyakorolta a kettős rendekbe fejlődést helyben s menés közben. Végül mindkét csoport az egyszerű s összetett szabadgyakorlatokon kívül a szertornázást is gyakorolta. Hetenként 1—1 óra.

V.

Az intézet szerelvényeinek gyarapodása.

A) Könyvtárak.

I. *A tanári könyvtár* gyarapodott a) *Ajándékozás útján*:

1. A Nagym⁴lt. vallás- és közokt. miniszterium⁴ól a »Néptanítók lapja« 1888. évf.

2. *A Franklin társulattól*: Dr. Szántó K. Irály- és költészet-tan. — Dr. Szántó K. Olvasókönyv az irály- és költészet-tanhoz. — Mangold. Magyarok története. — Dr. Márki S. Földrajz I. II. f.

3. *Méhner V. kiadótól*: Gyertyánffy — Kiss Á. Magyar Olvasókönyv I. kt.

4. *Gálffy I. urtól*: Közönséges Szám-tan.

5. *Lampel R. kiadótól*: Dr. Veress V. Általános Szám-tan. — Dr. Hunfalvy J. Földrajz a polg. isk. I. osztálya számára.

6. *Lehman és Baldi kiadóktól*: Dr. Veress V. Kereskedelmi Szám-tan.

Az 1—6 alatti művek száma 10, értéke: 11,25 frt.

b) *Bevásárlás útján*: Dr. Széll L. Életmentés- és egészség-tan és Vezérkönyv ehhez. — A természettud. társ. kiadványaiból: Krümmel—Csopey L. Az Oczeán, Dr. Illosvay L. A chemia alap-elvei, Herman O. A halgazdaság. — Dr. Hankó V. Házi kincstár. — Dr. Wekerle L. Kis Lexikon. — Valló V. Chemiai Olvasmányok. — Kehr—Gyertyánffy. Tanító az iskolában. — Az osztrák-magyar monarchia irásban és képbén I. kt. — Kossuth L. Iratám az emigratióból I—III. kt. — Folyóiratok és szaklapok: Közép-isk. tanáregyesületi Közlöny 1887—88. évf., Természettudományi Közlöny 1888. évf., Polgári iskola 1888. évf., Felső nép- és polg. iskolai Közlöny 1888. évf., Magyar pädagogiai Szemle 1888 évf. Család és Iskola 1888. évf. — *Összesen: 17 mű 19 kötetben és 52,90 frt értékben.*

II. *Az ifjusági könyvtár* gyarapodott a) *Ajándékozás útján*: Lampel R. kiadótól a »Tanulók Olvasótára« következő füzetei: Berzsenyi válogatott versei, Szemelvények Hunfalvy P. tanulmányaiból, Zrinyi Szigeti Veszedelem. — *Összesen: 3 füzet 60 kr ért.*

b) *Bevásárlás útján* : Mikszáth K. A két koldus diák. — Verne Gy. A prémeek hazája. — Hauff V. Regék. — Tóth J. A nagyapó elbeszélései. — Bert P. Utazások és vadászskalandók. — Középkisk. ifjus. iratok tára I—III. kt. — Bánfi János: Púpos Pista, A jósnő álmái, A tizenharmadik, A félszemü — Church. A római élet Cicero korában. — Csánki, Rajzok Mátyás király korából. — Verne Gy. Dél csillaga. — Barna és Kardos, Serdülők könyve. — Pósa L. Dalok és regék. — Molnár V. A genfi conventio. — *Összesen : 18 mű 16 kötetben és 22,55 frt értékben.*

III. *A szegény tanulók segély-könyvtára* számára az iskolaszék a következő tankönyveket szerezte be : Barbierik T. Számítan I. f. (8 péld.) — Ugyanaz II. f. (6 péld.) — Ugyanaz III. f. (8 péld.) — Császár K. Szerkesztő Planimetria (2 péld.) — Mangold L. Magyarok története (5 pld.) — Szinnyei J. Rendszeres magyar nyelvtan (5 péld.) — Lehr A. Magyar Olvasókönyv III (4 péld.) — Szinnyei J. Iskolai magyar nyelvtan I. (4 péld.) — Suppon V. Rajzoló Geometria (8 péld.) — Lange—Cherven Isk. Atlasz (7 péld.) — *Összesen : 55 példány 40,50 frt. értékben.*

Számításba véve a régebbi szerzemények beköttetésére fordított összegeket is, könyvtáraink gyarapodása ily összefoglalásban mutatható ki :

I. Tanári könyvtár.

a) Ajándékozás útján szaporodott	11 művel	11.95 frt értékben
b) Bevásárlás	»	» 17 » 52.90 » »
c) 42 kötet beköttetési költsége	. . .	16.05 »
		<hr/>
	Összesen =	80.90 »

II. Ifjúsági könyvtár.

a) Ajándékozás útján szaporodott	3 művel	0.60 frt értékben.
b) Bevásárlás	»	» 18 » 22.55 » »
c) 26 kötet beköttetési költsége	. . .	5.85 »
		<hr/>
	Összesen : =	29.00 »

III. Szegénytanulók segély-könyvtára.

a) Bevásárlás útján szaporodott	55 darabbal	40.50 frt értékben.
b) Bekötésre fordított	. . .	0.00 »
		<hr/>
	Összesen =	40.50 »

B) Szertárak.

I. *Természettani szertár.* A helybeli takarékpénztár idei 60 frt adományából mintegy 45 frt az elromlott *légszivattyú, magdeburgi feltekék és a pneumatikus tűz-szerszám* igazítására meg a *légszivattyúhoz való néhány uellekkészülék* beszerzésére fog fordíttatni s ezeknek még most biztosan meg nem állapítható költségei ez isk. évi számadások rendjén számoltatnak el.

II. *Természetrajzi szertár.* 20 darab bonczani tábla vászonra huzása 7 frt. — A nm. vallás- és közokt. miniszterium ajándékából: Hartinger »Az emberi test bonczana« 5 színezett táblával 7.50 frt. — Dr. Pap Gyula kir. járásbírósi jegyző ur ajándékából: 1 tengeri pók (Maja squinado.)

III. *Mértani szertár.* Ez évben nem gyarapodott.

IV. *Földrajzi szertár.* A nm. vallás- és közokt. miniszterium ajándékából: Magyarország fali térképe és Európa fali térképe, együtt 8.80 frt. — Lampel R. kiadó ajándékából: Lange—Cherven. Új isk. Atlasz 70 kr.

V. *Rajz-szertár.* A helybeli takarékpénztár mult évi 150 frt adományából beszereztetett a budapesti állami paedagogium gypszöntő műhelyéből a Gyulay-féle gypszminták I. és II. sorozata (1—42 drb), szállítási és csomagolási költséggel 50.60 frt értékben s ezek számára készítettünk 2 üveges szekrényt 60 frtért. — A fekete táblákhoz: 1 rajz-sín fejjel és csavarral 2.50 frt, — 1 körző 4 frt, — 2 drb 60 fokú háromszög 8 frt, — 2 drb 45 fokú háromszög 5 frt, — csomagolás és porto ezekért 3.40 frt. — Összesen 133 frt 50 kr.

VI. *Szegény tanulók rajz-szertára.* 7 drb schweizi rajz-eszközökben 16 frt. — Elhasználásra kiosztatott ingyen 19.10 frt értékű különféle rajzszerek.

VII. *Régi pénzek és érmek gyűjteménye.* Petrik Á. II. oszt. tanuló ajándékából: 4 drb római bronzpénz és 11 drb osztr.-magy. és olasz rézpénz. — Petrik E. IV. oszt. tanuló ajándékából: 3 drb római bronzpénz, 6 drb osztr.-magy. és 1 drb hannoveri rézpénz. — Kis Gy. I. oszt. tanuló ajándékából: 15 drb réz-, 3 drb ezüstpénz. — Murkovics J. ur ajándékából: 1 drb római bronzpénz. — Összesen 44 drb.

VIII. *Zeneszertár.* Beszereztetett 1 hegedűtok a takarékpénztár idei 60 frt adományából, s ugyanez alapból mintegy 8 frt a hegedű igazítására és 1 hegedűvonó beszerzésére határozottat fordíttatni.

IX. *Tornaszertár.* Beszereztetett 1 dob teljes felszereléssel, csomagolás- és portóval 14.13 frt értékben.

C) Butorneműek, javítások és vegyesek.

2 drb üveges szekrény (l. Rajzszerár). — 1 kályhaellenző 1.80 frt. — 4 drb szivacs- és krétatartó 1.60 frt — 2 drb levarrott lábtörő 2 frt. — 2 drb feketetábla igazítása, festése és vonalzása 2.60 frt. — 5 kályha igazítása 4.17 frt. — A fal órá igazítása két izben 5 frt. — Üveges munkák 3.20 frt. — Szivacs és kréta 6.18 frt. — 4 drb szoba-surló kefe 1.20 frt. — 2 drb kefe-seprű 2 65 frt. — Apróbb javítások és vegyesek 6.57 frt. — Összesen 36 frt 97 kr.

VI.

A tanulók érdemsorozata az 1887—88. iskolai évről.

I. Osztály.

Folyó szám	A tanuló neve	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Számítan	Mértan	Természetrájs	Szabadkézi rájs	Mér ani rájs	Szépírás	Enekés	Tesztyakor'at	Szorgalom	Magaviselet
	Beck Hugó	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3	2
	Collognáth Ferencz	1	2	2	3	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1
	Ebenspanger János	3	4	3	4	3	4	3	3	4	3	3	3	4	2
	Frida György	3	2	2	3	2	3	3	3	3	2	3	3	2	
5	Grosz Lipót	1	3	3	3	2	3	3	1	2	3	2	1	3	2
	Horváth János	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2	2	3	2
	Horváth Lajos	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	4	3
	Illés József	k	i	m	a	r	a	d	t						
	Kaiser Vilmos	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
10	Kis György	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	2
	Koch Henrik	2	3	1	2	1	3	1	3	3	2	2	2	3	2
	Milhófer Henrik	3	4	3	3	4	4	4	3	4	3	3	3	4	3
	Monda Ferencz	3	4	4	3	4	3	3	4	4	3	3	3	3	2
	Peintler Géza	1	2	3	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2
15	Petrik Dezső	1	2	2	3	1	2	1	2	1	3	3	2	2	1
	Schwarz Samu	3	3	3	3	4	4	4	2	4	1	3	1	4	3
	Szalaváry János	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2	3	3	3	2
	Wolf Géza	3	2	1	3	1	2	1	3	2	3	3	2	3	2

Osztályismétlésre utasítottak: Ebenspanger János, Milhófer Henrik, Monda Ferencz és Schwarz Samu.

II. Osztály.

Folyó szám	A tanuló neve	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Számítan	Méttan	Természetráajz	Főző-szégtan	Szabakézi rajz	Mértani rajz	Szópirás	Eneklés	Testgyakorlat	Szorgalom	Magaviselet
	Berecz Árpád	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1	2	1	3	2
	Dervarics Kálmán	2	2	3	3	4	3	1	2	3	3	2	2	3	2	1
	Filipich Béla	4	4	3	4	4	4	4	3	4	4	3	3	3	4	3
	Majszinovics Miklós	3	2	2	3	3	3	2	2	3	3	2	2	3	4	3
5	Messer Sándor	1	1	1	3	2	2	2	1	2	3	2	3	1	2	2
	Mestrovics István	2	3	2	1	3	3	2	2	2	3	3	3	3	2	2
	Orbán Antal	1	2	3	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2
	Oszter István	2	3	3	2	3	3	3	2	1	1	1	3	-	2	2
	Petrik Árpád	1	1	2	2	3	3	1	1	3	3	3	3	2	2	2
10	Pollák József	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	3	2	2	2
	Rálli Lajos	2	2	2	3	2	3	1	2	3	3	2	2	3	2	2
	Sáfrán János	2	2	2	3	3	3	2	2	1	2	1	1	2	2	1
	Schifter Béla	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	2	2	1	3	2
	Selinger Lajos	3	3	3	4	3	4	3	3	3	4	3	3	3	4	3
15	Szaurer János	-	3	3	4	4	4	3	3	2	4	2	2	2	3	2

Osztályismétlésre utasítottak: Filipich Béla, Selinger Lajos, Szaurer János.

Javitó vizsgát tehet: Dervarics Kálmán.

III. Osztály.

Folyó szám	A tanuló neve	Hi. tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Számtan	Mértan	Természettud.	Szabadkézi rajz	Méremi rajz	Szépirod.	Eneklés	Testgyakorlat	Szociál.	Magaviselet
5	Bellosics Lipót	2	1	1	2	3	3	3	1	2	2	3	1	1	3	2
	Borsos István	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	2
	Brünner Ármin	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Göncz Gábor	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	3	2
	Guttman Viktor	2	2	2	2	2	3	3	2	3	3	2	1	1	3	2
	Horváth József	3	3	3	4	3	3	4	4	4	4	4	1	3	4	2
	Isoó Viktor	1	2	1	2	2	2	3	2	2	2	2	1	2	2	2
10	Ivanics József	3	2	1	3	3	2	1	2	3	3	3	2	3	3	2
	Kaufmann Manó	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
	Kelcz Gyula	k	i	m	a	r	a	d	t							
	Krály Mihály	k	i	m	a	r	a	d	t							
	Kulcsár Miklós	2	2	2	3	3	3	2	2	1	1	1	2	2	2	2
	Mágl József	1	3	1	3	3	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2
	Pollák Emil	1	2	1	1	1	3	3	2	2	1	1	3	-	2	1
15	Sersa József	2	3	4	2	3	3	3	4	3	4	4	3	3	4	2
	Szép János	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2
	Wortmann Béla	2	3	1	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2	3	2

Osztályismétlésre utasítatnak: Horváth József és Sersa József.

Javító vizsgát tehet: Wortmann Béla.

IV. Osztály.

Folyó szám	A tanuló neve														
		Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Számítan	Mértan	Természettan	Szabadkézi rajz	Mértani rajz	Testgyakorlat	Eneklés	Szorgalom	Magaviselet
5	Csukics Emil	2	3	2	2	2	3	3	3	2	3	1	1	3	2
	Faiszt István	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1
	Freyer Leo	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kopeczky József	1	2	3	2	2	3	2	3	2	2	1	2	3	2
	Petrik Elemér	1	2	2	2	1	3	2	2	2	2	3	2	2	1
	Simon János	1	2	2	1	1	3	2	2	2	3	1	1	3	2
	Vlasits Géza	2	2	3	2	2	3	3	2	2	3	3	1	3	2

Az érdemsorozat jegyeinek jelentése.

a) Az előmenetelben: b) A szorgalomban:

1 = jeles.

2 = jó.

3 = elégséges.

4 = elégtelen.

1 = ernyedetlen.

2 = dicséretes.

3 = változó.

4 = hanyag.

c) Az erkölcsi magaviseletben:

1 = dicséretes.

2 = jó.

3 = türethető.

VIII.

Statistikai kimutatás az intézetből eltávozott tanulókról.

Az eltávozás ideje	Mely osztályból?														Összesen			
		más polg. iskolába	gymnasiunumba	reáliskolába	tanító képezdébe	elemi iskolába	gazdasági pályára	kereskedelmi pályára	iparos pályára	jegyző-segéd lett	írnok lett	postához ment	katonai pályára	árvaházba		pályát nem választott	nem tudatik	meghalt
1872.3—1886.7 végéig*)	I—VI.	20	22	6	40	4	13	39	65	6	5	1	2	1	6	7	1	238
Az 1886.7. tanév végén	I.	3	1	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	8
	II.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	III.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	IV.	2	1	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	7
Az 1887.8. tanév folyamában	I.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	II.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	III.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
	IV.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	—	25	24	6	42	7	13	43	65	6	6	1	2	1	8	8	1	258

*) L. az intézet XV. Értesítőjét.

IX.

Jò t é k o n y s á g.

I. Az iskolaszék az egész tandíjat (9.50 frt) 24, a fél tandíjat (5 frt) 2 tanulónak engedte el, és így e czímen 26 tanulót összesen 238 frttal segélyezett. Továbbá a szegény tanulók ingyen használatára beszerzett 55 drb tankönyvet 40.50 frt értékben s rajzszeretáruk gyarapítására 35.10 frtot fordított. A szegény tanulóknak az iskolaszék által nyújtott segély kitesz tehát összesen 313 frt 60 krt.

2. Ingyenes élelmezéssel segélyeztek 4 szegény tanulót a következő jöltevők:

Hajós Mihály ügyvéd ur 1 tanulónak teljes élelmezést adott 14 hétig; *Matyasovszky Vincze* tak. pénzt. pénztárnok ur ugyanannak teljes élelmezést adott 2 hónapig; *Balogh Árpád* birtokos úr ugyanannak teljes élelmezést adott 5 hétig; *Bellosics János* birtokos és *Guttman József* ügyvéd ur ugyanannak teljes élelmezést adtak 1—1 hónapig.

Hetenkint 2 nap teljes élelmezéssel látott el 1 tanulót *Elefánt Dávid* ur.

Hetenkint 1—1 nap teljes élelmezéssel láttak el: *Pollák Lászar* ur 3 tanulót, *Özv. Löbl Jozefine* urnő és *Schwarcz Jakab* ur 2—2 tanulót, *Brünner Samu*, *Schön Herman*, *Wortmann Benő*, *Arustein Simon*, *Weisz Ede*, *Weisz Adolf*, *Brüll Lipót*, *Freyer Fülöp* és *Krausz Farkas* urak 1—1 tanulót.

3. *Lenck Ödön* hercegi uradalmi főbérő ur iskolánk iránt már számos éven át gyakorolt nagyleikü jótékonyágát az idén is megújítva, 32 köbméter hasab tölgyfát ajándékozott az iskola tűzifa-szükségletére.

4. A helybeli takarékpénztár igazgatósága mult évi üzleti tiszta nyeresényéből 100 frtot az iskolai tápintézet alapjára, 60 frtot pedig taneszközök beszerzésére és igazítására ajándékozott.

5. A szorgalomban, tanulásbeli előmenetel- és jó magaviseletben magukat kitüntetett növendékek jutalmazása czéjából az iskolaszék által kibocsátott gyűjtő-iven a helybeli közönség körében a következő szives adományok folytak be:

Hajós Mihály és *Lenck Ödön* urak 3—3 frtot. *Isoó Ferencz*, *Karabélyos Elek*, *Laubhaimer Oszkár* és *Fuss Nándor* urak 2—2 frtot. *Bellosics János*, *Nagy József*, *Szirmay Béla*. *Nagy Alajos*, *Kelcz Gyula*, *Matyasovszky Vincze*, *Zakó Elek*, *Dirnbeck Ferencz* *Csukics Adolf* és *Dr Józsa Fábian* urak, továbbá *Özv. Gordignáni Ferenczné* és *Özv. Löbl Ignáczné* urnők 1—1 frtot. *Gráner testvérek*, *Ehrenreich János*, *Ráth János*, *Balogh Árpád*, *Pollák Lászar*, *Schwarcz József*, *Tüske Ferencz*, *Rácz Ferencz* urak és *N. N.* 50—50 krt. *Wortmann Benő* ur és *Nagy Lászlóné* 40—40 krt. *Deutsch Mór* ur 33 krt. *Murlasits József* ur 30 krt. *Ferber József* és *Brünner Samu* urak 25—25 krt. *Jandrosovics Ferencz*, *Dervarics Kálmán* és *Pollák Zsigmond* urak 20—20 krt. *Freyer Fülöp* és *Poppel Lajos* urak 1—1 drb ezüst huszast. — *Osszesen 33 frt. 03 kr. és 2 drb ezüst huszas.*

Fogadják mindazok, a kiknek neveit iskolánk jöltevői között fennebb felsorolni szerencsések voltunk, a közműveltség szent ügye érdekében hozott nemeskeblü jótékonyágukért s közelebbről pedig iskolánk iránti buzgó érdeklődésükért az iskolaszék és az igazgatóság szives és meleg köszönetét.

X.

Segélyezették és jutalmazottak kimutatása.

1. A tandíj fizetése alól fölmentettek a) *egészen*: Beck Hugó Grosz Lipót, Horváth János, Horváth Lajos, Kaiser Vilmos, Kis György, Milhófer Henrik, Monda Ferencz, Reintler Géza, I. oszt. — Berecz Árpád Mestrovics István, Orban Antal, Sáfrán János, Schifter Béla II. oszt. — Borsos István, Göncz Gábor, Horváth József, Kaufmann Manó, Krály Mihály, Kulesár Miklós, Mágli József, Sersa József, Szép János III. oszt. — és Faisztl István IV. oszt. tanulók. — b) *félig*: Wolf Géza I. és Selinger Lajos II. oszt. tanulók.

2. Tankönyvekkel és rajz-szerekkel segélyezettettek a fentebbiek

3. Ingyen élelmezéssel segélyezettettek: Peintler Géza, és Wolf Géza I., Selinger Lajos II. és Kaufmann Manó III. oszt. tanulók egész éven át.

4. A Molnár-féle alapítvány kamataiból szorgalom-, tanlásbeli általános előmenetel-és jó magaviseletért jutalmat nyertek: *Faisztl István* IV. és *Kaufmann Manó* III. oszt. tanulók, egyenként 12 frt. 11 krt.

5. A helybeli közönség szives adakozásából összegyűlt 33 frt 03 kr. és 2 ezüst huszasból a következők jutalmaztattak:

a) *Pénzbeli jutalmat* nyertek: szorgalom-, általános előmenetel- és jó magaviseletért *Szép János* III. és *Orban Antal* II. oszt. tanulók 3—3 frtot. — A írtani, szabadkézi rajz- és műírásban tett előmenetelért *Kulesár Miklós* és *Szép János* III. oszt. tanulók 2—2 frtot. — A rajzolásban tett előmenetelért *Oszter István* II. oszt. tanuló 2 frtot. — A szépírásban, rajzolásban és énekben tett előmenetelért *Sáfrán János* II. osztályu tanuló 2 frtot és 2 ezüst huszast. — A szépírásban tett előmenetelért *Berecz Árpád* II. oszt. tanuló 2 frtot. Az énekben tett előmenetelért *Göncz Gábor* III. oszt. tan. 1 frtot. — A tornászban tett előmenetelért *Simon János* IV. oszt. tanuló 2 frtot.

b) *Könyvekkel jutalmaztattak*: Szorgalom-, általános előmenetel és jó magaviseletért *Freyer Leó* IV. *Pollák Emil* III, *Petrik Dezső* és *Collognáth Ferencz* I. oszt. tanulók

c) *Rajzeszközszel jutalmaztatott* szorgalom-, általános előmenetel és jó magaviseletért: *Peintler Géza* I. oszt. tanuló.

A pénzben, könyvekben és rajzeszközben kiosztott jutalmak értéke összesen 57 frt. 25 kr. és 2 ezüst huszas.

XI

Szükséges tudnivalók.

1. A jövő 1888/9. iskolai évre a beiratások, felvételi és javító vizsgálatok augusztus 31-től szeptember 4-ig bezárólag történnek a következő sorban:

a) augusztus 31-től szeptember 2-án délig beiratnak azon II. III. IV. osztályba menendő tanulók, a kik javító vizsgára utasítva nincsenek, valamint javító vizsgára jelentkezhetnek azok, a kik a megelőző évben egy vagy két tantárgyból *»légtelen«* osztályzatot nyertek,

b) szept. 3-án délelőtt 9 óráig felvételi vizsgára jelentkezhetnek azon I. osztályba lépni szándékozó tanulók, a kik életök 9-ik évét betöltötték s az elemi iskola 4-ik osztályát sikeresen elvégezték és mindkét körülményt hiteles iskolai, illetve születési bizonyítvánnyal (keresztlevéllel) igazolni tudják. Az I. osztályba menendő tanulók kötelesek *felvételi vizsgát* tenni a *magyar írás-és olvasásból, magyar nyelvből, földrajzból és számolásból*. A felvételre megkivántatik, hogy az illető növendék a felsorolt tantárgyak mindenkéből tudjon annyit, a mennyit az országos tanterv az elemi népiskola 4. osztálya számára előír. A felvételi vizsgálat alól felmentést csak a tanári kar adhat közös megállapodás folytán és esetről esetre.

c) Az I. osztályba menendők felvételi vizsgája szept. 3-án délelőtt 9—12 és délután 2—5 óráig, a II. III. IV. osztályba menendők felvételi és javító vizsgái pedig szept. 4-én délelőtt tartatnak meg. Ugy a felvételi mint a javító vizsgák díjtalanok.

2. A beiratásra a tanulók szülei vagy ezek helyettesei kíséretében tartoznak megjelenni.

3. A polgári iskolába lépő tanuló bármely nemzetiséghez tartozik, köteles a magyar nyelvet is tudni annyira, hogy a törvény által ezen iskolában elrendelt magyar nyelvi oktatásban fennakadás nélkül részt vehessen.

4. A polgári iskola bármely osztályába felvehető minden oly tanuló, ki koránál fogva az általa kijelölt osztályba beillik, és az azon osztályban megkivántató előkészültségről vizsgálat után bizonytságot tesz. Középiskolából a polgári iskolába átlépni kívánó tanuló bizonyítványa alapján is felvétetik.

5. A polg. iskolába való felvételre az 1887. évi 22. tvczikk alapján megköveteltetik minden 12 évet betöltött tanulótól hogy hiteles hatósági igazolványt mutasson fel arról

a) hogy a legutóbbi 5 év alatt védhimlővel újra oltatott;

